

האיגודים המפולגים

:: ליאור לרנר

התסכול שהלך וגבר מתפקודה של ההסתדרות החדשה שהיתה, לטענתם, גוף מסואב, פאסיבי ולא דמוקרטי, שאינו נאבק בצורה לוחמנית למען האינטרס של העובדים. "כח לעובדים" רשם הישגים מרשימים במספר מאבקים: לפני כחודשיים הכיר בית הדין לעבודה ב"כח לעובדים" כארגון יציג וחייב את הנהלת גן המדע במכון וייצמן לשבת לשולחן המו"מ עם קבוצת עובדים שהכריזה על שביתה אחרי שהועסקה בתנאים לא ראויים. השביתה באוניברסיטה הפתוחה, שכפי הנראה עומדת בפני סיום, היא תוצאה של התארגנות ב"כח לעובדים". במאבק עיקש ועקבי חותר ועד העובדים של המנחים והמרצים להגיע להסכם קיבוצי שימנע את פיטוריהם בכל סמסטר ויקנה להם ביטחון תעסוקתי.

איך ספק כי בזמן הקצר ש"כח לעובדים" קיים, השפיע הארגון על יחסי העבודה בישראל והפיה חיים חדשים בכל הנושא של איגוד עובדים. הארגון מאתגר את ההסתדרות משמאל, ומאגד עובדים באמצעות פעילי שטח צעירים ומסורים שמביאים את בשורת ההתאגדות לענפי עבודה מגוונים שההסתדרות, אם בשל התפוררות האידיאולוגיה, הקושי המשאבי, או הסיאוב הפנימי, לא מאגדת כבר במשך שנים.

ההסתדרות מצידה איננה מייחסת לקיומו של "כח לעובדים" חשיבות יתרה. ראשיה רואים את הגוף החדש כאיגוד עובדים נאיבי, נטול ניסיון כמו"מ עם מעסיקים, שנוח לו להישאב אל הנישה של ארגון עובדים קטן שיושב בצד ומבקר את ההסתדרות. הדברים קיבלו ביטוי ברציון שנערך עם אייל מלמה, דובר ההסתדרות, שבו הוא אמר: "הפעילות של כח לעובדים היא גרגר חול בחוף הים". על אף היותה ארגון העובדים הגדול והותיק בישראל מצטיירת ההסתדרות בעיני רבים מאזרחי המדינה כגוף מושחת וריכוזי, רווי נפוטיזם ועסקנות. ארגון עובדים אשר לא משתף את העובדים בקבלת ההחלטות אלא משאיר את הכח בידי מעטים. בשנים האחרונות ההסתדרות מצרפת לשורותיה

בתקופה האחרונה, לאור המשבר הכלכלי, אנחנו עדים להתעוררות מחודשת של ארגוני העובדים בעולם. פועלי כל הארצות מתחילים להבין שתנאי ההעסקה שלהם יובטחו רק על ידי חברות בארגון עובדים שייצג אותם מול המעסיק. התופעה הזו היא תוצר של קריסת השקפת העולם הליברלית שהאמינה שאת המשק תכוון "יד נעלמה" שתבטיח את קיומו התקין. העובדים מוצאים את עצמם כשסכנת פיטורים מרחפת מעליהם והם פונים אל הפתרון הישן והטוב, התאגדות. רבים מספידים את ארגוני העובדים ומתארים אותם כדבר אנכרוניסטי שחלף מן העולם, אך אלו מצידם מרימים את הראש ומנסים להשיב מאבק, לאגד עובדים, ולהבטיח העסקה בתנאים הוגנים.

הייאוש שהוביל להקמת "כח לעובדים" חייב להיות ממונף לעשייה בתוך ההסתדרות, עשייה שתציב את הארגון במקום אחר, מקום שנאבק למען העובדים ומשתף אותם בקבלת ההחלטות.

ההתעוררות הזו לא פוסחת על ישראל. לפני כשנתיים הוקם על-ידי פעילים חברתיים ארגון העובדים "כח לעובדים", שהחל לאגד בתחומים שונים וכיום מונה למעלה מאלפיים עובדים שמאוגדים בארגון. הארגון הוקם בשל

על אף היותה ארגון העובדים הגדול והותיק בישראל מצטיירת ההסתדרות בעיני רבים מאזרחי המדינה כגוף מושחת וריכוזי, רבני נפוט'זם ועסקנות. ארגון עובדים אשר לא משתף את העובדים בקבלת ההחלטות אלא משאיר את הכח בידי מעטים.

קיומה לא היתה סיעת "תכלת-לבן" חלק מהקואליציה היא הוכיחה שניתן לערער את עמדת הרוב בהסתדרות ולהציג חלופה לבעיות שעל סדר היום. בצל הניסיונות לפרק את העבודה המאורגנת בישראל ניצבים העובדים שמנסים להשיב מלחמה שערה על כבודם. אתגרים רבים רובצים לפתחה של העבודה המאורגנת בישראל, האם היא תשכיל לאחד את השורות כשהסכנה מבחוץ גדולה כל כך? האם ניתן יהיה לגשר על חילוקי הדעות בכדי להקים מחדש ארגון עובדים חזק? הדילמות האלו חייבות להיות מוכרעות לחיוב על מנת שכוחה של העבודה המאורגנת יגבר והיא תוכל לעמוד איתנה מול הכוחות ההולכים וגדלים המבקשים להחריבה.

עובדים בעיקר ע"י חתימה על הסכמים קיבוציים ענפיים עם ראשי ארגוני המעסיקים ופחות ע"י החלטה רצונית ומודעת של העובד, דבר המעיד על רמת חשיבותה של ההסתדרות בעיני הפועל הפשוט שאינו ממהר להצטרף אליה. על אף הביקורת הרבה שמוטחת בהסתדרות חדשות לבקרים, הן מצד תומכי הכלכלה הניאו-ליברלית והן מצד חוגי השמאל החברתי, יש לזכור שההסתדרות היא ארגון העובדים החזק ובעל המוניטין בישראל. בה קורים הדברים והיא הפריזמה העיקרית דרכה אפשר להשפיע על יחסי העבודה. הייאוש שהוביל להקמת "כח לעובדים" חייב להיות ממונף לעשייה בתוך ההסתדרות, עשייה שתציב את הארגון במקום אחר, מקום שנאבק למען העובדים ומשתף אותם בקבלת ההחלטות. רק חבירה של "כח לעובדים" כסיעה מגובשת להסתדרות תחזק את העבודה המאורגנת בישראל. המהלך של חבירה להסתדרות מקבל גיבוי היסטורי מכיוון בלתי צפוי. בשנת 1964 החליטה תנועת החירות, אחרי ויכוחים רבים על הקמת סיעת "תכלת-לבן" בהסתדרות. ההתנגדות להקמת הסיעה הגיעה בעיקר מקרב חברי הסתדרות העובדים הלאומית שחששו מאיבוד כוחם וחוגי ימין נוספים שטענו כי הצטרפות להסתדרות פירושה בגידה בערכי תנועת החירות. בבחירות הראשונות בהם התמודדה סיעת תכלת-לבן (ביחד עם הציונים הכלליים) היא הפכה להיות הסיעה השנייה בגודלה בועידת ההסתדרות. ההצטרפות הזו של תנועת החירות סימלה יותר מכל את ראשית ההתרופפות האידיאולוגית שקיבלה ביטוי ממשי שנים אחר-כך במהפך שעשה בהסתדרות חיים רמון. למרות שבכל שנות

ליאור לרנר הוא חבר מפלגת העבודה, פעיל חברתי, וחבר לשעבר בתנועת "דורר ישראל", מיסודה של תנועת הבוגרים של הנוע"ל.

Lior05@hotmail.com

דעה הקרחון

מה זה תקציב חברתי אליבא דשר האוצר, יובל שטייניץ? "העלינו את המע"מ והטלנו מס מים, אבל את קצבאות הזקנה הגדלנו בין 130 ל-200 שקלים בחודש... זה תקציב חברתי". הוא תקף את יו"ר האופוזיציה ציפי לבני, שקודם לכן מתחה ביקורת על התקציב, ואמר: "מדוע לא העליתם את קצבאות הזקנה כמו שאנחנו עושים? זה התקציב החברתי ביותר בעשור האחרון" (ynet, 15/7/09). בדרך כלל מנסים להסתיר את השיטה שבה נותנים לכיס אחד ולוקחים מהכיס השני, אבל גם בלי להידרש לשאלה כמה מהכספים החדשים של קצבאות הזקנה יופנו לשלם את ההעלאה במע"מ ואת מס המים, יש לנו חדשות עבור שר האוצר: תקציב חברתי הוא תקציב המפנה משאבים רחבים לפיתוח, לחינוך, לבריאות, לתשתיות. לתקציב שהוא מדבר עליו ניתן לקרוא רק בקושי "תקציב סיעודי".